

WAYNE S. VUCINICH, profesor povijesti na Stanford University (California, USA), koji je naš časopis već zadužio svojim savjesnim prikazom II. godišta (1949) u uglednom američkom časopisu za srednjovjekovne studije »Speculum« (Cambridge, Massachusetts) XXV, 4 (1950), str. 573—577, upoznavajući s njime prvi put stručnu javnost u Sjedinjenim državama (usp. HZ III, 1950, 468/9), prikazao je u istom časopisu (XXVIII, 3, July 1953, 577—582) također III. godišta »Historijskog zbornika«. I ovom je prilikom izvršio svoju zadaću, koju je na sebe dobrovoljno preuzeo, s osobitom pomnjom, obavještavajući čitaoca ukratko sa svakim pojedinim prilogom i recenzijom.

Prof. Vucinich je, kako smo izvijestili u HZ IV, 1951, str. 388, objelodanio u časopisu »The Journal of Modern history« XXIII, 1, 1951, str. 41—57, također dobar pregled »Postwar Yugoslav historiography«, s kakvim u Jugoslaviji ne raspolažemo ni danas, iako smo u bibliografskom pogledu posljednjih godina dosta uradili. Kako se historiografska djelatnost u nas pogotovo razvila poslije izlaska spomenutog pregleda, uvjereni smo, da nam prof. Vucinich ne će zamjeriti, ako na ovom mjestu izrazimo želju, da u interesu upoznavanja strane javnosti s razvojem historijske nauke u Jugoslaviji nastavi od vremena do vremena s radom ove vrste.

Napominjemo na kraju, da je nedavno (1954) prof. Vucinich objelodanio djelo »Serbia between East and West. The Events of 1903—1908«, kojemu će naša stručna štampa zacijelo obratiti dostojnu pažnju.

J. Š.

ISTORISKI ZAPISI, koji su od 1948 izlazili kao organ Istoriskog društva NR Crne Gore pod uredništvom redakcionog odbora, u kojemu je odgovorni urednik bio stalno Jagoš Jovanović, direktor Istoriskog instituta na Cetinju, prešli su godine 1953 u vlasništvo spomenutog instituta. Prema tome, Istorisko društvo NR Crne Gore nema više svoga časopisa, što

treba svakako požaliti, iako je ta promjena nesumnjivo izvršena s njegovim pristankom. Upućuje na to današnji sastav redakcionog odbora, u kojem se uz J. Jovanovića nalaze J. Milović, R. Dragičević i A. Lainović (potonji je također predsjednik društva).

Premda ćemo i ubuduće nastojati da prikazujemo »Istoriske zapise«, kao što smo to činili u prva tri godišta HZ, želimo da se ovdje osvrnemo na prilog Bogoljuba Petkovića u najnovijem svesku (godina VI, knjiga IX, 1953, str. 535—561), u kojem prilogu on prikazuje četiri godišta našeg časopisa (1948—1951, ne 1952, kako je u naslovu priloga označeno).

Prilog B. Petkovića bilježimo s osobitim zadovoljstvom, ne samo zbog truda, koji je u taj posao uložio, — a on je, kako pisac ističe, doista »veoma odgovoran i težak« — nego i zbog toga, što i danas zastupamo mišljenje, da naši historijski časopisi treba da svoje čitaoce što pomniji poznaju s radom historičara u svima našim republikama. Pritom nije dužnost pisca takvog prikaza, da ocjenjuje nego da prikazuje, a njegovo je pravo, da prema svome poznavanju materije podloži kritici priloge, koje doista može ocijeniti. Svrha je prikaza dakle da dobro obavještava, a to je jednako potrebno i korisno znanstvenom radniku kao i nastavniku povijesti. Zacijelo će se moći na prste izbrojiti one naše historičare, koji uspijevaju da pažljivo prate sve naše historijske časopise. Prikazi služe, prema tome, i toj zadaći, da upoznaju stručnjaka s prilozima, koji više ili manje zasijecaju u uže područje njegova znanstvenog interesa.

Ako »Istoriski zapisi« nisu dosad uspjeli da to postignu, onda ovdje — kako pisac opravdano ističe — »imamo posla sa običnom neuvidavnošću i neshvatanjem ljudi o informativnom značaju prikaza, a nikako sa nekim šovinizmom«. Kako pisac ustvari upućuje ove riječi upravo meni, koji sam u svoje vrijeme javno progovorio o tom nedostatku naših historijskih časopisa, moram reći, da nisam ni tom prilikom, kao ni inače (a ja sam o tome

s drugovima u redakcijama češće govorio) svodio taj nedostatak na neki šovinizam. Uostalom, prilike su se u tom pogledu u posljednje tri godine znatno promijenile na bolje, pa se danas mogu u našim historijskim časopisima naći ne samo prikazi nego i vrlo temeljite ocjene radova, koji izlaze u drugim našim republikama. Djelatnost u tom pravcu treba i dalje razvijati što je moguće potpunije i sistematičnije, pri čemu glavni teret pada dakako na — redakciju.

Treba istaći kao pozitivnu odliku prikaza B. Petkovića, što se on nije zadovoljio samo reproduciranjem pojedinih priloga, nego je prema nekima znao da zauzme i kritičko stanovište. To dakako, još ne znači, da svaki njegov sud možemo usvojiti kao ispravan. Smatram, na primjer, da je temeljito pogriješio navodeći kao »jedinu korisnu stvar« u kritici Vj. Štefanića o knjizi J. Radonića »Štamparije i škole rimske kurije...«, što je on predložio da SAN štampa Gavrilovićeve ispise iz Vatikanskog arhiva. Ta se kritika iz pera odličnog poznavaoa materije, koji je s toga područja dao više vrijednih radova, po svojim brojnim ispravicima i dopunama ne može ubuduće uopće mimoći pri proučavanju toga pitanja. Pa ipak Petković tvrdi, da Štefanić »ponovo potrže« pitanja, o kojima je »nađugo i naširoko pisano«! Ne bih se također mogao u svemu složiti s ocjenom diskusije, koja je u Zagrebu vođena o knjizi Garašanin-Kovačević, »Pregled materijalne kulture Južnih Slovena u ranom srednjem veku«, iako je pisac ne smatra u cijelosti besplodnom. Da su neke tvrdnje u toj diskusiji trebale da izostanu, a da je uz loše strane knjige trebalo navesti i dobre, nesumnjivo je točno. Međutim, na način, na koji je Petković pristupio ocjeni diskusije, ne čini mi se danas — poslije tri godine — nimalo opravdanim niti korisnim.

Zbog svega toga ne mogu da primim kao ispravnu ni njegovu tvrdnju, da u kritikama, inače »dobrima i dokumentovanim«, ima »pojedinih neumernih tendencija koje se ponegdje uvuku...« Sam je pisac mogao tu tvrdnju ilustrirati svega s dva-tri primjera, pri čem je glavni

udio pripao zapisniku jedne javne diskusije.

U posljednje tri godine, koje nas dijele od te diskusije, historijska je nauka u svima našim republikama znatno unapredovala, a međusobne su se veze na području historiografije još više učvrstile. Zaključujući ovaj razgovor, mogu samo izraziti želju, da i redakcija »Istoriskih zapisa« unese u ta naša zajednička nastojanja što više vlastitih napora i da ne uzmakne na dobro započetom putu pred teškoćama, na koje svi mi u redakcijama historijskih časopisa nužno nailazimo.

Jaroslav Šidak

OBAVJEŠTENJE ČITAOCIMA. Neprilike, na koje naš časopis već više od dvije godine nailazi, a koje ne ovise o željama i volji redakcije, primorale su nas, da u isto vrijeme štampamo u dvije tiskare »Hist. zbornik« V, 3—4, za god. 1952, i VI, 1—4, za g. 1953. A kako su oba sveska — od kojih je drugi bio smanjen na 11 araka, da se tako ubrza njegov izlazak — izašla tek u prvoj polovici g. 1954, s razlikom od mjesec dana, redakcija je morala zasada napustiti svoj prvotni plan o prelaženju na 3-mjesečno izlaženje. Prema tome, i ovaj svezak VII, za g. 1954, izlazi kao 4-broj. U njemu su, uz ostalo, našli mjesto i oni prilozi, koji su iz gore navedenog razloga morali da izostanu iz prethodnog godišta (uz neke manje, to su prilozi K. Bastaića i M. Brandta), a jedan (P. Suyer, Kandidatura Lj. Gaja na županijskoj skupštini zagrebačkoj 1847) ulazi tek u dvobroj 1—2 god. VIII, za g. 1955.

U predhodna dva sveska potkrale su se poslije posljednje revizije neke pogreške, na koje želimo skrenuti pažnju čitalaca.

U br. 3—4 za g. 1952, str. 340, posljednja četiri retka odozdo treba prenijeti na str. 341 između 4. i 5. retka odozdo.

U svesku VI, 1953, str. 128, lijevi stupac, 4. red odozgo, treba da stoji: Duhan nije uveden..., mjesto: Duhan je uveden...

Adresa redakcije: Prof. dr. Jaroslav Šidak, Historijski seminar, Filozofski fakultet, Zagreb, Trg maršala Tita 14.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA VII.

1954

BROJ 1—4

NAKLADA »ŠKOLSKA KNJIGA« / ZAGREB

Redakcioni odbor

**OLEG MANDIĆ
JAKŠA RAVLIĆ
JAROSLAV ŠIDAK**

**Glavni i odgovorni urednik
JAROSLAV ŠIDAK**

IZDAJE
POVIJESNO DRUŠTVO HRVATSKE
ZAGREB

